

עבודת השם

כרלת "אלול"

והכניעם, וכך נחרבה לה יהדות אלכסנדריה (סוכה נא: ירושלימ סוכה פה, א. דברי ימי הבית השני פל"ז לוקט מ"ז 613 סיפורים על תרי"ג).

"תמים תהיה, עם ה' אלהיך". (שופטים יח, יג) "תמים תהיה" בגמטריא תשרי (910) והיינו: ראה לשוב בתשובה בימי אלול כדי שתהיה תם ושלם בחודש תשרי בימי הדין הבאים עלינו לטובה, ואמרו כי הצדיק הוא תם, והרשע הופך סדר האותיות ונהיה מת. והעניין הוא כי הלא האות ת' בסוף האותיות והאות מ' באמצען, הצדיק חושב על העתיד, מקדים ה' ועל פיו פועל בהווה ונשמר מטעויות, ואילו הרשע מקדים לחשוב על ההווה ונופל ברשעו (רבינו אפרים זצ"ל). כמו כן כשהתפילה יוצאת מאדם תמים, הקדוש ברוך הוא מסדר את המילים שלו לטובה, למרות שהתמים הופך את משמעות המילה, כמו שמסופר על הבעל שם טוב זצ"ל, שראוהו תלמידיו בערב ראש השנה שצוחק. התפלאו מה לרבים לצחוק בשעה כזו מתוחה? אמר להם, דעו שנגזרה גזירה על נשות ישראל המעוברות שהשנה יפילו נפלים, וככל שהתאמצתי לבטל את הגזירה לא הצלחתי. וכעת נתבטלה הגזירה בגלל תפילתו של אדם צדיק תמים שבמקום לומר מברך השנים אמר מברך הנשים, ובכך נתברכו כל המעוברות שבעם ישראל שילדו בנים בני קיימא.

יתר על כן אף אם תצא חלילה קללה מהתמים בחושבו שזו ברכה, הרי יתברכו גם ממנו. וכמו שסיפר רבנו יוסף חיים מבבל זצ"ל על אדם תם עם הארץ שלא ידע להתפלל, ואפילו פירוש מילים של הפסוקים ושל תורה לא ידע. וה' יתברך חננו בעושר וברבוי בנים ובנות. בבית הכנסת שבו היה מתפלל היה חזן קורא את הקורבנות בנעימה וכשמגיע לפסוק, "אלו ואלו נשרפים בבית הדשן", היה אומר בנעימה מיוחדת יותר מכל התפילה. וזה העם הארץ שאינו יודע פירוש המלים חשב שכנראה תיבות האלו הם ברכות גדולות ובהם החזן מברך את הקהל, ולכן מגביה קולו בכדי להשמיע לציבור. במשך הזמן קלט את חמשה תיבות האלו בעל פה וכשהיו בניו נגשים לקבל ממנו ברכה בערב שבת היה מברך אותם ואומר: "אלו ואלו נשרפים בבית הדשן".

פעם התארח בביתו תלמיד חכם וכששמע אותו שמברך את בניו, "אלו ואלו נשרפים בבית הדשן", אמר לו: מה אתה עושה?! אתה מקלל את בניך ולא מברכם?! אותו עם הארץ נדהם, והצטער צער גדול. בלילה באו לתלמיד החכם הזה בחלום מן השמים בכעס, ואמרו לו: דע לך שכשהעם הארץ הזה היה אומר את המלים הללו בתמימות בחשבו שזוה ברכה, הקדוש ברוך הוא היה לוקח את המילים ובחסדו מסדר אותם לברכה. כשקם אותו תלמיד חכם משנתו

"לא תספון לשוב בדרך הזה, עוד". (שופטים יז, טז) העיר אלכסנדריה שבמצרים נוסדה על ידי אלכסנדר מוקדון ונקראה על שמו. יהודים רבים התישבו בה מראשית יסודה. אלכסנדר מוקדון הושיב בה יהודים ובני עמים אחרים, כדי להביא להתקרבות בין אזרחי ממלכתו הגדולה. במשך הדורות הלך וגדל מספר היהודים שבאלכסנדריה, ובסוף תקופת בית המקדש השני היו למעלה משליש תושביה יהודים. יהודי אלכסנדריה נהנו מזכויות אזרחיות רבות, הם תפסו עמדות חשובות בצבא ובפקידות ממשלתית, היו בנייהם אזרחים עשירים והרבה אומנים יהודים. בית כנסת גדול ומפואר בנו להם יהודי אלכסנדריה במצרים. רבי יהודה במסכת סוכה אומר: "מי שלא ראה בית כנסת בעל מבנה מיוחד של אלכסנדריה, לא רע בכבודם של ישראל". שבעים ואחת כיסאות של זהב היו בה, כנגד שבעים ואחד זקנים, ובמה של עץ באמצעיתה. וחזן בית הכנסת עומד עליה והסודרים בידיו. וכיון שהגיע לענות "אמן", הוא היה מניף בסודרים והם עונים "אמן". שגשוגה של קהילת אלכסנדריה הגיעה לקיצה עם בואו של מלך רומי טרכינוס, מלך רע ואכזר. טרכינוס הרס את העיר, והכניע את היהודים באכזריות רבה. ומדוע נענשו? משום שעברו על האיסור "לא תוסיפון לשוב בדרך הזה עוד", עברו על האיסור לדרת חזרה למצרים. טרכינוס האכזר התנפל על היהודים והרג בהם, כשהוא תולה זאת במרידתם בו. כיצד הוכיח זאת? הייתה זו אשתו של המלך שהתלוננה על היהודים. לאשת טרכינוס נולד בן בתשעה באב. יום זה הוא, כידוע, יום שמתענים ואבלים בו. לא מצא הדבר חן בעיני המלכה, שביום שמחתה היהודים אבלים. והנה לתקופת זמן מת בנו של המלך בחנוכה, והיהודים מדליקים נרות וחוגגים בזמן זה. כעסה המלכה על היהודים ובאה אל המלך ואמרה לו: "היהודים מורדים בך, לך וכבוש אותם. ביום שמחתנו בוכים וביום צרתי שמחים". שמע לה המלך עלה עליהם בחיל רב

19:01	כניסת השבת
20:00	צאת השבת
19:20	שקיעה
20:32	ר. תם
6:12	הנץ

הפטרות: "אנפי אנפי הוא מנחמפס"

נצטערעדן עד למאוד. ועל כיוצא בזה דרשו, "ודגלו עלי אהבה" ודילוגו עלי אהבה, שאף על פי שהוא מודגל אותיות או תיבות, ובוה משתנה משמעות הדברים, או תתהפך משוב לרע, עם כל זה הם אהבה שיהיו נשלמים ונתקנים בסדר הנכון (עוד יוסף חי פרשת מטות עה"פ לא יחל דברו). אולם יש לציין שכל זה למי שתמים ואינו יודע מימינו ומשמאלו, אבל מי שיוודע לקרוא ואינו מדקדק בתפילתו עונשו כפול ממי שאינו מתפלל כלל, כי אם כבר הוא מתפלל סימן שהוא הגיע להכרה שהוא מחויב בתפילה ומדוע הוא מזולל בכך? וכמו שאמרנו חז"ל כל המזולל בנטילת ידיים נעקר מן העולם ומדובר באחד שכבר נוטל אלא שהוא מזולל בכך, ודאי שעונשו חמור יותר ממי שאינו נוטל כלל. (לבוש יוסף)

"כי האדם עץ השדה, לבא מפניך במצור". (שופטים כ"ט) ואמרנו חז"ל מה עץ כל זמן שאין חופרין תחתיו ולא משקיעים בו אינו עושה פירות טובים ואם יעשה פירות הרי פירותיו מקולקלים ואינם ראויים לאכילה, כך כאשר האדם לא עובד על מידותיו ולא עוסק בתורה ובמצוות אז ודאי שלא יבוא לכלל עשיית פרי וילך וידרדר מדחי

סיפור בהמשכים "בר-מצווה במחירת" חלק א.

כל נער זוכר היטב את חגיגת הבר-מצווה שלו, אבל את חגיגת הבר-מצווה שלי לא אוכל לשכוח, מספר ר' בצלאל שיף מירושלים. משפחתי נמלטה לאוזבקיסטן מפני רדיפות הקומוניסטים ברוסיה. התגוררנו בעיר סמרקנד, לצד עוד משפחות חסידיות שמצאו שם מקלט. גם בסמרקנד פעל השלטון הקומוניסטי לדיכוי חיי היהדות, ובכל-זאת היה המצב טוב במקומות אחרים. הקומוניסטים התירו ליהודים להתפלל בבית-הכנסת, אבל אסרו התכנסויות שבהן נאמו רבנים ואנשי דת. פעילות כזאת נחשבה אנטי-מהפכנית... גם בבית-הכנסת ידעו הכול כי אסור לדבר מילה מיותרת, וזאת לא רק משום כבוד בית-הכנסת, אלא מפני המלשינים ששרצו בכל פינה. אלה היו יהודים שהשלטון אילץ אותם לעבוד בשירות, והם העבירו דיווחים שוטפים על הנעשה. המלשינים התחלקו אצלנו ל'מוסר צדיק' ול'מוסר רשע'. ה'צדיק' היה מלשין שלא הסתיר את מעשיו, והציבור נדרש רק לנהוג זהירות, כדי שהמלשין יוכל לדווח שהכול התנהל כשורה. לעומתו, ה'מוסר רשע' הסתיר את עובדת היותו מלשין, וניסה להיות כביכול אחד משלנו. חיים צ' נחשב 'מוסר צדיק'. הוא היה בא לכל אירוע, טועם מעט, אומר 'חיים' עם כולם ועוזב. לעיתים היו מקצת המשתתפים עוזבים למראית-עין את האירוע, כדי לחזור לאחר מכן, כאשר חיים צ' הסתלק, כדי שיוכלו להתוודע באין מפריע. בהתקרב מועד הבר-מצווה שלי, בחודש סיוון תש"ט, החליטו הוריי כי העלייה לתורה וההפטרה יהיו בבית-הכנסת הרשמי, ולאחר מכן יערכו את סעודת הבר-מצווה באחד הבתים. סבי, ר' רחמיאל ז"ל, בחר בעבורי 'מאמר חסידות' ושיננתי אותו על-פה, כדי לאומרו בסעודת הבר-מצווה. את לימוד ההפטרה לימדני אבי. לא נותר לי אלא לצפות במתח ליום הגיעי למצוות. שבוע לפני מועד הבר-מצווה שלי חגג חברי הטוב, אהרון מקוביצקי, את יום היכנסו למצוות. בעבורי זו הייתה כעין 'חזרה כללית' לקראת חגיגת הבר-מצווה שלי. גם הוא עלה לתורה וקרא את ההפטרה בבית-הכנסת הרשמי, וסעודת הבר-מצווה נערכה בבית הוריי. בתחילה התנהל הכול כמתוכנן. לאחר העלייה לתורה וקריאת ההפטרה בבית-הכנסת התכנסו המתפללים בבית חתן הבר-מצווה, לקידוש' ולסעודה חגיגית. חיים צ' בא אף הוא, כהרגלו, אולם הפעם לא קם מניסאו. מקצת המשתתפים יצאו, מתוך מחשבה לעודד אותו לעזוב, אך הוא לא זז ממקומו. הקהל החל לאבד סבלנות. בין המשתתפים היה אורח יקר ממוסקוה, הרב משה קצנלנבוגן... **ההמשך יבוא!**

אל דחי, ועל זה רמזו כי האדם עץ השדה, שבאותה בחינה הוא נידון במעשיו ובמפעליו (וידבר יוסף).

ועוד פירוש לפסוק ששמעתי מפי תלמיד חכם: העץ כדי לגדול ולהוציא פירות צריך מים. ולא חשוב איזה מים אתה משקה אותו. העץ אינו צריך מי עדן או מים מסוננים ואפילו לא מים מהברו אפשר להשקות את העץ במים מלוכלכים עם חולות והוא צומח ומוציא פירות מתוקים. כלומר אתה משקה אותו במים מלוכלכים (בזבל) והוא לא מחזיר לך "זבל" אלא מחזיר לך פירות מתוקים. התורה מצפה שכך נתנה "כי האדם עץ השדה" גם אם מישחו פגע בך, חירף וגידף אותך וזרק עליך זבל אתה צריך לכבוש את היצר ולתת לו פירות מתוקים ולפזר אוריה נוחה ונעימה לעורר ולחייך תמיד לזולת, ולהבין שאין אדם עובר עברה אלא בגלל שניכנס בו רוח שטות ומסתבר שמי שחוטא זה מין סוג של חולה נפש מעודן וצריך לרחס עליו ולא להיפגע ולנסות להחזירו למוטב בדרכי נועם. כי אין הקב"ה חפץ במות הרשע אלא שישוב בדרכו ויחיה. הרמב"ם דיבר על זה בספרו היד החזקה בהלכות תלמוד תורה נאמר: שאדם צריך להיות תמיד מהנעלבים ולא מן העולבים.

פינת ההלכות

ע"פ ילקוט יוסף כ"ר ה'

"דברים האסורים מדין השמעת קולי"

ד. אין להכות על השלחן בשבת בכף או מזלג לפי קצב השירה. אבל מותר להכות בכף על בקבוק או על כוס, כדי להשתיק את קהל המסובים, שהרי אינו עושה כן דרך שירה. ולכן מותר לדפוק במפתח על הדלת, כדי שיפתחו הדלת. (ילקוט יוסף שבת כ"ד ה' עמוד סח)

ה. מצוה רבה לבטל מה שיש נוהגים להכות בעת השירה בשבת בכפות ומזלגות על כלי נחושת או בצלחת. ואף בסעודת חתן וכלה אין להקל בזה. (ילקוט יוסף שבת כ"ד ה' עמוד סט)

ו. מה שיש נוהגים למחוא כף בשבת אחר שמיעת נאום וכדומה, אין בזה איסור, שהרי אין כאן כל כוונה לשירה. (ילקוט יוסף שבת כ"ד ה' עמוד סט)

ז. מותר להכות כף אל כף כדי להשתיק התינוק, ואם עושה כן דרך שירה יכה על גב היד ולא כדרכו בימי החול. (ילקוט יוסף שבת כ"ד ה' עמוד סט)

עלון זה לעילוי נשמת!

ברוך עובדיה בן שרה	יגאל יוכפז בן שושנה
שרה בת סלמה	שלום בן משה
אסתר בת חנה	שלום בן אברהם
ציון עובדיה בן רחל	יחזקאל אליהו בן סמרה
נעמי לקס בת אסתר	יעקב לקס בן אסתר
רחל עובדיה בת אסתר	רבקה בת כאוגו וחנניה
שלמה בן אליהו ושרה	אברהם דמתי בן אסתר
דוד שורבחון בן חוה	יוסף צברי בן אהרון

ת. נ. צ. ב. ה.

עורך ומגיש: שלום ע.

המעוניינים לקבל את העלון למייל בתפוצה שבועית: יש לשלוח הודעה לאימייל: avodat.asef@gmail.com כמו כן ניתן להוריד את העלון באתרי "לדעת" ו"דרשו"